

Голові спеціалізованої
вченої ради ДФ 20 051.081
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору мистецтвознавства, професору
Карась Ганні Василівні
(76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57)

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **КУБІК Ольги Євгенівни** на тему
«АНСАМБЛЕВЕ МИСТЕЦТВО БАНДУРИСТІВ УКРАЇНИ ТА ДІАСПОРИ:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво

1.Актуальність теми роботи. Комплексне вивчення здобутків української музичної культури у єдності її материкової та діаспорної складових є одним з важливих напрямів сучасного мистецтвознавства. Народна музично-інструментальна культура українців, яка є втіленням матеріальних та духовних цінностей українського етносу, зберігає до наших днів свою стилеутворюючу функцію. Саме бандурне мистецтво як національне явище, що потребує аналізу та певних узагальнень щодо специфіки розвитку мистецьких процесів, і стало актуальним у роки здобуття незалежності України. З проголошенням незалежності України стало можливим налагодження творчих і наукових контактів із зарубіжжям, видання в останні роки численної літератури, повернення в Україну з-за кордону багатьох культурних цінностей, що дозволило скласти сукупну картину діяльності української митців діаспори, а також сформуванню об'єктивного погляду культурологів і музикознавців на українське зарубіжжя.

Варто зазначити, що творчо-виконавські здобутки митців української діаспори виокремили, зокрема, музичне мистецтво українського зарубіжжя у новий мистецький напрям, який в певній мірі сприяє збереженню та розвитку давніх традицій, а також новотворчості у другій половині ХХ – початку ХХІ ст.

Саме культурно-мистецька діяльність української діаспори актуалізувала культурний діалог України і держав зарубіжжя, вплинула на їх спільні пошуки нових шляхів розвитку цього виду творчості у сучасний період.

Щороку зацікавленість до історії української діаспори різних країн зростає. Однак, зважаючи на активне звернення науковців до питань розвитку бандури як інструмента, бандурного мистецтва у його регіональних, загальноукраїнських, діаспорних вимірах, сольних та ансамблевих формах, на сьогодні відсутнє окреме комплексне наукове дослідження, яке б сукупно розкривало специфіку формування і розвитку ансамблевого мистецтва в Україні та діаспорі у його теоретичних і практичних аспектах функціонування.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Актуальність та цілісність реалізації концепції дисертаційного дослідження О. Є. Кубік, яке розкриває предметне вивчення ансамблевого мистецтва бандуристів та діаспори в контексті історії, теорії та виконавської практики, досягається авторкою завдяки ефективному використанню методологічної бази, яка охоплює низку методів, серед яких: історичний, системний, соціокультурний, джерелознавчий, порівняльний, аналітичний, а також методи текстологічного і стильового аналізу тощо.

Для обґрунтування теоретичної складової дисертації, а саме проблематики ансамблевого мистецтва бандуристів України та діаспори, дисертантка звертається до наукових праць М. Лисенка, Г. Хоткевича, Н. Брояко, О. Бобечко, О. Ваврик, А. Горняткевича, І. Дружги, В. Дутчак, І. Зінків, Г. Карась, В. Мішалова, Н. Федорняк та ін.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної тематики, сформульовано мету роботи та завдання дослідження, подано коротку характеристику результатів дослідження, ступінь їх апробації та публікації. Авторкою теоретично чітко обґрунтовано і вивірено науковий апарат роботи. Об'єктом дослідження є бандурне мистецтво як складова музичної культури України та українського зарубіжжя.

Предметом роботи є динаміка розвитку ансамблевого мистецтва бандуристів України та діаспори у взаємодії його складових – інструментарію, композиторської та диригентської творчості, концертного виконавства і звукозапису, творчих і освітніх методик.

Хронологічні межі охоплюють ХХ - початок ХХІ ст. Географічні межі дисертації охоплюють території України, країн Західної Європи, Північної та Південної Америки, Австралії, де функціонували бандурні осередки.

Загалом, наукова робота має чітко продуману структуру, складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Відзначимо вдалу логічно-сміслову конструкцію розділів, їх послідовну взаємопов'язаність та взаємодоповнюваність.

Дисертація О. Є. Кубік є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає встановленим вимогам МОН України.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота відповідає науковому напрямку кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Вона є частиною науково-дослідних тем: «Народно-інструментальна музика України і зарубіжжя: аспекти взаємодії фольклорного і академічного напрямів» 2013–2023 рр. (державний реєстраційний № 0113U006389), «Творчий універсалізм митців української діаспори ХХ – початку ХХІ століття: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри» 2022–2024 рр. (державний реєстраційний № 0122U000893).

4. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Основні положення роботи О. Є. Кубік опубліковано у 15 статтях, з яких 4 – у фахових виданнях України категорії «Б», зокрема 3 – за спеціальністю 025 Музичне мистецтво; 3 – у періодичних зарубіжних виданнях; 8 – у апробаційних виданнях (матеріали і тези конференцій).

Наукова новизна дисертаційної роботи не викликає сумнівів, адже *вперше* О.Є. Кубік класифіковано однорідні ансамблі бандуристів за кількістю виконавців (камерні колективи і капели), типами інструментарію (київсько-чернігівським і харківським), жанрами репертуару (інструментальні та вокально-інструментальні), виконавською стилістикою; проведено типологізацію мішаних колективних форм бандуристів (за участю академічних

та народних інструментів); узагальнено тенденції розвитку дуетної та великої форми (капели) ансамблевого мистецтва бандуристів; визначено критерії виконавської оцінки ансамблевого мистецтва бандуристів; *введено до наукового обігу* аналіз регіональних творчих здобутків колективів України, зокрема Прикарпаття; також *доповнено*: визначення репертуарних тенденцій в ансамблевому виконавстві бандуристів; систематизацію здобутків ансамблевих колективів української діаспори; аналіз розвитку звукозаписної діяльності бандуристів України та зарубіжжя; у роботі *знайшло продовження*: аналіз виконавських здобутків бандурних колективів України та зарубіжжя на рівні творчих досягнень їх керівників, диригентів, солістів; визначення засад обробки та аранжування для різних типів ансамблів бандуристів.

Ольга Євгенівна Кубік опрацювала великий обсяг джерел з досліджуваної проблеми (402 позиції). Запропоновані дисертанткою висновки є переконливими і відповідають меті та завданням дослідження. Окремо варто відмітити ґрунтовні додатки, які суттєво унаочнюють та доповнюють теоретичну частину роботи.

5. Практичне значення наукових результатів. Дослідження Кубік Ольги Євгенівни самостійне за характером, творчо-пошукове за змістом. Основні положення дисертації можуть використовуватися дослідниками бандурного мистецтва у подальших наукових пошуках, у навчальному процесі закладів початкової, передфахової та вищої освіти музичного та мистецького спрямування, виконавській діяльності колективів. Також результати дослідження можуть застосовуватися на лекційних і практичних заняттях з проблематики народно-інструментального виконавства; капели бандуристів; ансамблевого класу; для матеріалів конференцій і круглих столів, для радіо- й телепередач.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. У дисертації та наукових публікаціях Кубік Ольги Євгенівни відсутні порушення академічної доброчесності.

7. Зауваження до дисертації.

- 1) подана інформація в тексті не завжди підкріплена посиланнями на джерела, подекуди спостерігається публіцистичний стиль матеріалу;
- 2) інформація про камерні ансамблі дещо нерівномірна за обсягом (зокрема щодо колективів «Пектораль», «Намисто», «Воля», дует «Double Blast» та ін.), в окремих випадках не зазначено рік створення колективів;
- 3) у Розділі 3 не вказано часові періоди функціонування фестивалів «Віднови себе» (ст. 142), «Волинський кобзарик», «Хотинський кобзарик», «Кобзарська юнь України», «Таврійські зустрічі» (ст.152).

Також результати роботи зумовили такі запитання:

- 1) у дисертації зазначено, що серед методів дисертантка використовувала метод інтерв'ю, чи були проведені інтерв'ю з митцями-представниками діаспори?
- 2) чи активні сьогодні, в умовах вимушеної еміграції українців, конкурси та фестивалі із залученням бандурних колективів?
- 3) у додатках, а саме у Таблиці дуетів та тріо зазначено словосполучення «константний жанр», коротко охарактеризуйте його.

Однак, відзначені зауваження та запитання не применшують загального позитивного враження та оригінальності, своєчасності і вагомості дисертаційної роботи Кубік Ольги Євгенівни, адже стануть в основі нових наукових розвідок авторки.

Висновки щодо дисертаційної роботи. Підсумовуючи зауважимо, що рецензована дисертація переконливо доводить свою цінність і важливість у скарбниці сучасного мистецтвознавства, у якій аргументовано розкривається та осмислюється науково-теоретичний матеріал рівня доктора філософії. Робота містить ґрунтовний виклад теоретичних положень за обраною темою.

Таким чином, дисертаційне дослідження Кубік Ольги Євгенівни на тему «Ансамблеве мистецтво бандуристів України та діаспори: історія, теорія,

виконавська практика» повною мірою відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка – Ольга Євгенівна Кубік заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – музичне мистецтво.

Рецензент -

доктор мистецтвознавства,
професор кафедри музичної україністики та
народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Ольга ФАБРИКА-ПРОЦЬКА

Підпис *О.Фабрика-Процької*
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Орест СМІШКО
Орест СМІШКО
29 « 01 20 24 р.